

Munzur, Dersim'in hayat ve hayal kaynağı dağların ve ırmağın adı. Adını efsaneye göre Munzur adında bir çobandan alıyor. Bir kraldan, ağadan, beyden değil de bir çobandan alması üzerinde durmaya değer. Emeğin, çobanlığın, yoksulluğun kutsanmasını Dersimlilerin tarihsel olduğu kadar günümüzdeki misyonuna da bağlamak yerinde olur. Munzur, Ovacık Ovası'nı yüksek bir duvar gibi çevreleyen dağların dibinde bir ağanın çobanı imiş. Ağası hacca gidince, rüyasında onun canının helva çektiğini görmüş. Ağanın eşinden havla yapmasını istemiş ve bunu götürerek hac sırasında ağasına sunmuş.

Ağa köyüne dönünce herkes ona hoşgeldine giderken yanlarında bir armağan da götürmüş. Çoban ise başka bir şeyi olmadığından bir bakraç sütle gitmiş. Ağa, elini öpmek isteyen köylülere "Gerçek hacı bu çobandır, hep birlikte onun elini öpelim" der. Ağa ve köylüler çobana yönelirler. O ise buna layık olmadığını söyleyerek kaçmaya başlar. Ayakları taşlara takılır ve süt dökülür. Sütün döküldüğü yerden süt gibi ak bir su fışkırır. Ağa ve köylüler bu sudan geçemezler. Çoban kayıplara karışır...

Burası, Munzur Irmağının çıktığı dağların dibindeki gözelerdir. Dersimliler tarafından kutsal sayılmaktadır. Orayı ziyaret ederler. Kurbanlar keserler. Orada bir gece geçiren hastaların ertesi gün sapsağlam döndüğünü, suyunun da şifalı olduğunu söyleyenleri dinledim. Hem da bunu ciddi ciddi anlatıyorlardı.

23 Temmuz Pazar günü yayıncı Mesut Özcan'la il merkezinden yola çıktık, Munzur suyunu izleyen asfalt yola vurduk. Daracık vadi boyunca iki tarafta yüksek kaya kitleleri arasından geçerek yol aldık. Munzur, sanki Paşaya kelle götürür gibi altımızdaki uçurumun dibinden telaşlı telaşlı akıyordu. Kayalara, taşlara çarpan su yer yer beyaz köpükler saçmakla birlikte masmavi idi. Yalnız bir-iki toprak yolun ayrılıp tepeler arasında kaybolduğunu gördüm. Bulardan biri de dağların arkasındaki Düzgün Baba Ziyaretine gidiyordu. 60 km.lik yol boyunca hiçbir köy görmedim. Yalnız bir iki köprüden ve öne beton bariyerlerle kapatılmış karakol önünden geçtik. Munzur'u kirleten yerleşim yerleri olmadığı için suyunun her yerde içilebileceği anlaşılıyordu. Bu vadi milli park ilan edilmiş fakat üzerindeki birkaç noktada HES ve baraj yapılmak isteniyormuş. Buna karşılık "Munzur Özgür Aksın" platformunun çabalarıyla geçen ay bu projeler iptal edilmiş. Tunceli'deki 1518 bitki çeşidinden 227'si yalnız Türkiye'ye, 43'ü ise Munzur dağlarına ait (endemik) imiş.

1064 metre yükseklikteki Ovacık düzlüğüne ulaştığınızda karşınıza gri-beyaz arası tek parça uzun bir duvar gibi Munzur Dağları çıkıyor. Doğu'dan başlayıp bir hilal gibi Ovacık düzlüğünü çevreliyor. En yüksek tepesi 3.465 metre yükseklikteki Akbaba Tepesi imiş. Ovanın dağa yakın yerinde 3.300 nüfuslu Ovacık ilçesi yeşillikler içinden seçiliyor.

İlçe merkezinin soluna doğru, dağın eteğinden 17 km daha gidince Munzur Suyu'nun gözeleriyle karşılaşılıyorsunuz. Burada birkaç yüz metrelik mesafede onlarca su gözü, kayaların arasından çıkıp bir ırmak oluyor. İşte özellikle burayı halk kutsal bir yer sayıyor. Irmağın hemen başındaki setin üzerine çayhaneler yapılmış. Derenin öte yanına bir tahta köprü kurulmuş. Günlerden Pazar da olduğundan mekân oldukça kalabalıktı.

Su buz gibi. Benim köyümün yayla yolundaki "Garip öldüren" çeşmesini hatırlıyorum. Bir tepeliğin dibinden ince bir sudur. Yedi sekiz yudumdan fazla içemezsiniz, dudaklarınız donar. Çobanın biri burada bir kuzu kesip yemiştir. Üzerine de bu sudan içince ölmüştür. Bu nedenle adı Garip Öldüren olmuş. Munzur ise her gözeden bol kepçe su sunuyor fakat elinizi sokarsanız birkaç saniye sonra geri çekmek zorundasınız. Suyun bu kadar bol ve soğuk olmasının nedeni, Munzur Dağları'nda büyük yarıklar olması, kışın buralara dolan karların birer buzul oluşturması ve havaların ısınmasıyla da yavaş yavaş eriyip dağın dibindeki gözelerden çıkmasıymış. Birçok yerden hem de bu mevsimde bu kadar bol su çıktığına göre dağdaki yarıkların ve onların

KUTSAL MUNZUR VADİSİNDE

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Çarşamba, 02 Ağustos 2017 06:44 -

---

içindeki buzulların çok büyük olması gerek.

Buranın ve benzer su kaynaklarının kutsal sayılmasının nedeni, birer hayat kaynağı olmalarından başka nedir ki? Efsanelere değil, onlara ilham kaynağı olan gerçeklere bakalım.

Mesut'la oradaki asmalardan birinde gözleme, köpüklü ayran ve balla karnımızı doyurduk.

Kutsal sudan içtik. Gözelerden birinin yanındaki kayalıkta mum yakanları izledik. Karşıda Ziyaret köyü görülüyor. Vecihi Timuroğlu'nun doğum yeri imiş.

Munzur gözelerini ve oradaki hayatı belleğimize unutulmayacak bir biçimde kazıyarak Belediye başkanıyla görüşmek üzere Ovacık ilçesine döndük. (1 Ağustos 2017)

Diğer yazılar için tıklayınız: "Zeki SARIHAN Blog"